

استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی

لیلا خلیلی: استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)
l.khalili@azaruniv.edu

چکیده

زمینه و هدف: دانشجویان به واسطه داشتن سواد رسانه‌ای بهتر جزء گروه‌هایی هستند که از شبکه‌های اجتماعی بیشتر استفاده می‌نمایند. هدف اصلی این پژوهش مطالعه کاربرد شبکه‌های اجتماعی توسط دانشجویان با توجه به متغیرها جمعیت شناختی و آموزشی است.

دریافت: ۹۴/۰۶/۲۴

ویرایش: ۹۴/۰۸/۰۳

پذیرش: ۹۴/۰۸/۱۵

روش: در این پژوهش کمی کاربردی از روش پیمایشی استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات یک پرسشنامه محقق ساخته بود. روایی پرسشنامه توسط همکاران و نمونه‌هایی از جامعه مورد مطالعه ارزیابی شد. پایایی پرسشنامه به وسیله آزمون دونیمه کردن ارزیابی شد. جامعه مورد مطالعه ۴۵۲۴ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان و نمونه ۳۹۳ نفر بود. به منظور تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (درصد، فراوانی و میاتگین) و آمار نا پارامتریک استنباطی (اسپیرمن، مان-ویتنی و کروسکال والیس) استفاده شد. از نرم‌افزار اس پی اس اس به منظور تحلیل داده‌ها و از نرم‌افزار اکسل به منظور ترسیم نمودار استفاده شد.

یافته‌ها: اکثریت دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. وایبر و لاین پر ترجیح‌ترین شبکه مورد استفاده بود. دانشجویان روزانه به طور متوسط ۱۴۰ دقیقه از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. مهم‌ترین دلیل استفاده از شبکه‌های اجتماعی سرگرمی بود. اغلب دوستان در شبکه‌های اجتماعی افرادی بودند که ملاقات حضوری نیز با آن‌ها وجود داشت. تلفن همراه مهم‌ترین رسانه مورد استفاده در شبکه‌های اجتماعی بود. از نظر اکثریت پاسخگویان اعتبار اطلاعات موجود در شبکه‌های اجتماعی قابل قبول نبود. بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل، تعداد دوستان و ویژگی‌های اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود داشت. تفاوت معنی‌داری در میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین چهار حوزه مورد مطالعه وجود داشت.

نتیجه‌گیری: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان بسیار رایج بود. دانشجویان اغلب از شبکه‌های اجتماعی به عنوان رسانه‌ای برای سرگرمی و ارتباط استفاده کردند. دانشجویان با عملکرد تحصیلی بهتر از شبکه‌های اجتماعی کمتر استفاده می‌کردند. **کلیدواژه‌ها:** شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های اجتماعی، دانشجویان، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

مقدمه

اجتماعی سه نوع شبکه (خودمحور، اجتماع‌محور و سیستم شبکه‌های آزاد) را در نظر می‌گیرند. شبکه‌های با مرکزیت خود، شبکه‌هایی هستند که به یک گره متصل هستند، نظیر دوستان خوب من. شبکه‌های اجتماع‌محور، مثل ارتباطات بین بچه‌ها در یک کلاس یا ارتباطات بین کارکنان در یک سازمان که یک سیستم شبکه‌ای بسته است. در نهایت سیستم‌های شبکه آزاد، که در آن‌ها مرزها ضرورتاً مشخص نیستند. این نوع شبکه جالب‌ترین و البته مشکل‌ترین شبکه برای مطالعه است (کادوشین^۳، ۲۰۰۴). شبکه‌های اجتماعی در زمره این شبکه‌ها است. شبکه‌های اجتماعی مجازی نوعی رسانه اجتماعی می‌باشند که بیشترین شباهت را به جامعه انسانی داشته و امکان برقراری ارتباط با تعداد زیادی از افراد (کانز و اسپیدن ۱۹۹۷، نقل شده در اکبری تبار و اسکندری پور ۱۳۹۲)، فارغ از محدودیت‌های زمانی، مکانی،

با ظهور فضای مجازی کره جدیدی به جهان اضافه شده است که می‌توان آن را کره مجازی نامید (اکبری تبار و اسکندری پور ۱۳۹۲). دنیای مجازی یا قاره ششم، قاره‌ای است که همه ساکنان پنج قاره دیگر، ساکن آن هستند. سرعت شتابان علم و انتقال اطلاعات به مدد گسترش ارتباطات به سمتی می‌رود که آن‌هایی که در پنج قاره نیت هرگونه فعالیتی (علمی، سیاسی، اقتصادی و...) را دارند، باید در قاره ششم سهمی برای خود در نظرگیرند (مصریان، ۱۳۹۴). بخشی از این دنیای مجازی، شبکه‌های اجتماعی هستند که از ارتباطات انسانی تشکیل شده‌اند. شبکه‌های اجتماعی از هوشمندترین اجزاء، یعنی افراد انسانی تشکیل شده‌اند و هر نوع فعالیت در شبکه اجتماعی نظیر مشارکت، مدیریت و بهینه‌سازی بسیار پیچیده و بافت محور می‌شود (دسگوپتا و دسگوپتا^۱، ۲۰۰۹). دانشمندان حوزه علوم

2. Ego-centric, socio-centric and open-system networks
3. Kadushin

1. Dasgupta & Dagupta

عبارت‌اند از: اشتراک نظر و ایده، ابزاری برای ارتباط، پیوند شکاف ارتباطی، منبعی برای اطلاعات، ابزار مهم بازاریابی، ابزار مهم تعامل با مشتری، ابزار مهم ارتباط در زمان بحران، هزینه کم، صرف زمان کمتر. از معایب اصلی این رسانه‌ها، ورود به حریم شخصی، تفکیک پیوندهای خانوادگی و کاهش بهره‌وری افراد به دلیل تلف کردن وقت در شبکه است (باروح، ۲۰۱۲).

با انتقال زندگی انسان‌ها به فضاهای سایبری، مجازی شدن به یکی از عوامل اصلی تغییر الگوهای فکری و رفتاری بخش عظیمی از انسان‌ها، خصوصاً جوانان تبدیل شده است (اوحدی ۱۳۸۰ نقل شده در ساروخانی، توسلی و سید عربی نژاد، ۱۳۸۷). در ایران نیز که یکی از جوان‌ترین کشورهای دنیا است (ساروخانی، توسلی و سید عربی نژاد، ۱۳۸۷) این تغییر اجتناب‌ناپذیر است. دانشجویان به‌عنوان قشر جوان جامعه یکی از کاربران اصلی شبکه‌های اجتماعی می‌باشند که به دلیل برخورداری از سواد رسانه‌ای بیشتر از سایر اقشار جامعه، از شبکه‌های اجتماعی (فیس‌بوک) استفاده می‌کنند (قوانلو قاجار ۱۳۹۰ نقل شده در صراف زاده و علوی، ۱۳۹۲). نتایج مطالعه کاشانی و زارع (۱۳۹۱) در خصوص استفاده از فیس‌بوک در سه سطح جهانی، ایران و تهران نشان داد که جوانان بیشترین کاربران فیس‌بوک در جهان و شهر تهران می‌باشند. همچنین بیشتر کاربران فیس‌بوک در جهان و در شهر تهران تحصیلات دانشگاهی داشتند که حاکی از جذابیت و کارایی زیاد این شبکه برای این کاربران است.

با وجود محدودیت دسترسی به فیس‌بوک و برخی از شبکه‌های اجتماعی، تعداد زیادی از ایرانیان در این شبکه‌ها عضو هستند. بنابراین نباید این فناوری‌های مهم را به دلیل فیلترینگ نادیده گرفت زیرا در آینده ممکن است سیاست‌های دولت مبنی بر رفع فیلترینگ از این شبکه‌ها باشد (صراف زاده و علوی، ۱۳۹۲). علی‌رغم اینکه مطالعات چندی در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی در میان دانشجویان در ایران انجام شده است اما با توجه به گسترش روزافزون استفاده از این شبکه‌ها در میان دانشجویان و وجود جنبه‌های مثبت و منفی کاربرد این فناوری، ضروری است برنامه‌ریزی‌های مناسب به‌منظور استفاده بهینه از این فناوری اتخاذ گردد و البته برنامه‌ریزی بدون اندازه‌گیری و آگاهی از وضعیت موجود ممکن نیست، لذا نیاز است مطالعات جامع و متعدد مقطعی در این خصوص انجام شود تا الگوی استفاده از

سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را میسر می‌نماید (کرات و دیگران ۲۰۰۱، نقل شده در اکبری تبار و اسکندری پور، ۱۳۹۲). یکی از دلایل گرایش افراد به اینترنت وجود شبکه‌های اجتماعی است. از دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی نیز، می‌توان به انگیزه‌های شغلی و حرفه‌ای، دوست‌یابی، علایق مشترک و سرگرمی اشاره کرد.

شبکه‌های اجتماعی زندگی انسان‌ها و کیفیت آن را متأثر ساخته است. امروز از هر ۱۰ نفر، چهار نفر از گوشی همراه برای ارتباط با شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. یکی از ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی این است که دیگر از متن‌های طولانی و کسل‌کننده در آن خبری نیست، به‌نحوی که، ۶۳ درصد از شبکه‌های اجتماعی از تصاویر تشکیل شده‌اند و ۳۲ درصد آن نیز فیلم‌ها و ویدئوهای کوتاه است (مصریان، ۱۳۹۴). بر اساس آمارهای سایت الکسا^۴، نقل شده اکبری تبار و اسکندری پور (۱۳۹۲) رسانه‌های اجتماعی فیس‌بوک و یوتیوب جزء پر بازدیدترین سایت‌های جهان بوده‌اند. همچنین بیش از نیمی از ده سایت اول پربازدید در کل دنیا، از انواع رسانه‌های اجتماعی هستند. بر اساس آمار این سایت، در ایران نیز جذابیت شبکه‌های اجتماعی بسیار بیشتر از سایت‌های دیگر است و علی‌رغم فیلتر شدن برخی از این شبکه‌ها، آمار مراجعه به آن‌ها قابل توجه است. طبق آمار الکسا در بیستم خرداد ۱۳۹۲ شبکه‌های اجتماعی ایرانی نظیر کلوب و فیس‌نما دهمین و ششمین سایت پربازدید ایران است (اکبری تبار و اسکندری پور، ۱۳۹۲).

شبکه‌های اجتماعی آنلاین می‌توانند در امور آموزشی مورد استفاده قرار گیرند. در بررسی ادبیات پژوهش چهار مزیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی در امر آموزش، درگیر کردن بیشتر دانشجویان با دروس، افزایش انگیزه‌های یادگیری، ارائه منابع درسی شخصی شده و رشد مهارت‌های کار گروهی و مشارکتی ذکر شده است (حمید، ویکوت، چانگ و کورمیا^۵، ۲۰۱۱). شبکه‌های اجتماعی همانند تیغ دو لبه‌ای است که فرد می‌تواند با صرف زمان نسبتاً طولانی از مزایای این شبکه‌ها (از قبیل آموزش [سرگرمی، ارتباط با دوستان، فعالیت‌های شغلی و غیره]) بهره‌مند شود و یا تحت تأثیر منفی آن نظیر آسیب‌های جسمانی، روانی، روحی و عاطفی حضور بیش‌ازحد در این فضا قرار گیرد (اکبری تبار و اسکندری پور، ۱۳۹۲). مهم‌ترین مزایای رسانه‌های اجتماعی

4.Alexa

5.Hamid, Waycott, Chang &Kurnia

شبکه‌های اجتماعی در میان دانشجویان در دوره‌های مختلف مشخص گردد؛ هدف این مقاله بررسی چگونگی، میزان و علت استفاده دانشجویان کارشناسی از شبکه‌های اجتماعی و همچنین بررسی پراکندگی استفاده آنان با توجه به متغیرهای جمعیت شناختی و آموزشی است. به منظور تحقق هدف پژوهش، سؤال اساسی و فرضیه‌های بدون جهت زیر طرح شد.

سوالات پژوهش

۱. میزان، دلایل و نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط دانشجویان چگونه است؟
۲. آیا رابطه معنی‌داری بین میزان استفاده (ساعات) از شبکه‌های اجتماعی و معدل دانشجویان وجود دارد؟
۳. آیا رابطه معنی‌داری بین میزان استفاده (ساعات) از شبکه‌های اجتماعی و تعداد دوستان در این شبکه‌ها وجود دارد؟
۴. آیا رابطه معنی‌داری بین میزان استفاده (ساعات) از شبکه‌های اجتماعی و نظر دانشجویان در خصوص اعتبار، روزآمدی و تهیه اطلاعات از این شبکه‌ها وجود دارد؟
۵. آیا تفاوت معنی‌داری بین میزان استفاده (ساعات) از شبکه‌های اجتماعی و جنسیت دانشجویان وجود دارد؟
۶. آیا تفاوت معنی‌داری بین میزان استفاده (ساعات) از شبکه‌های اجتماعی و سال ورودی دانشجویان وجود دارد؟
۷. آیا تفاوت معنی‌داری بین میزان استفاده (ساعات) از شبکه‌های اجتماعی و حوزه تحصیلی دانشجویان وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

مطالعه کاربرد شبکه‌های اجتماعی به‌وسیله دانشجویان از جمله مطالعات حوزه رسانه‌های اجتماعی است. جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۱) در یک مطالعه پیمایشی باهدف بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند به این نتیجه رسیدند که دانشجویان دارای معدل ۱۶ و بالاتر، کمتر از دانشجویان دارای معدل کمتر از ۱۶ در شبکه‌های اجتماعی مجازی عضو بودند و تفاوت معنی‌داری در میانگین ساعات استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دو گروه وجود داشت. علل استفاده از شبکه‌های اجتماعی، استفاده از تجربه دیگران، ارتباط با دوستان قبلی، پیدا کردن دوستان جدید، ارتباط با دوستان کنونی، سرگرمی، به اشتراک‌گذاری تصاویر و آموزش بود. دانشجویان دارای معدل کمتر از ۱۶ به‌طور معنی‌داری بیشتر از گروه دیگر از شبکه اجتماعی به‌منظور سرگرمی استفاده می‌کردند.

همچنین یافته‌های مطالعه پیمایشی جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۲) باهدف تعیین الگوی استفاده از شبکه‌های اجتماعی (فیس‌بوک، کلوب، مای اسپیس، اووو، اسکایپ و موارد دیگر) حاکی از آن بود که ۳۷/۸ درصد پاسخگویان در این شبکه‌ها عضو بودند. متوسط استفاده از شبکه‌های اجتماعی ۵۰ دقیقه در روز بود. میزان عضویت دانشجویان پسر در این شبکه‌های مجازی بیشتر از دانشجویان دختر بود. پاسخگویان به ترتیب در شبکه‌های اجتماعی فیس‌بوک، کلوب، اووو، اسکایپ، مای اسپیس بیشترین عضو را داشتند. دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به ترتیب اهمیت، برای ارتباط با دوستان قدیمی، ارتباط با دوستان کنونی، سرگرمی، پیدا کردن دوستان جدید، استفاده از تجربیات دیگران، آموزش و به اشتراک‌گذاری تصاویر بود.

صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) در مطالعه پیمایشی باهدف بررسی میزان آشنایی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی به‌وسیله دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی به این نتیجه رسیدند که ۳۵ درصد پاسخگویان عضو هیچ شبکه اجتماعی نبودند. فیلترینگ و تصور منفی از شبکه‌های اجتماعی به ترتیب مهم‌ترین موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی بودند. ۳۶ درصد پاسخگویان اعتماد خیلی کمی به اطلاعات منتشرشده در این شبکه‌ها داشتند. از بین شبکه‌های اجتماعی، فیس‌بوک و گوگل+ بیشترین اعضا را داشت. بیشتر پاسخگویان (۶۵ درصد) کمتر از یک ساعت، ۲۵ درصد بین یک تا سه ساعت و هشت درصد بیش از سه ساعت در شبانه‌روز از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. نیز ۴۰ درصد پاسخگویان، کمتر از ۱۰ دوست و ۱۴ درصد بیش از ۱۰۰ دوست داشتند. به اشتراک‌گذاری مطالب با دوستان بیشترین فعالیت بود که توسط پاسخگویان انجام شده بود. نگرش پاسخگویان به استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای اهداف آموزشی و حرفه‌ای مثبت بود.

اکبری تبار و اسکندری پور (۱۳۹۲: ۵۲) به نقل از گزارش موسسه مطالعات اینترنت پیو (۲۰۱۱) دلایل اصلی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را حفظ تماس و ارتباط با دوستان فعلی، حفظ تماس و ارتباط با خانواده، برقراری ارتباط با دوستانی که در دنیای واقعی با آن‌ها ارتباطی نداریم، ارتباط با کسانی که علائق، سرگرمی‌ها و عاداتی مشابه ما دارند، پیدا کردن دوستان جدید، آگاهی از مطالب، پست‌ها و کامنت‌های افراد شناخته‌شده (سیاستمداران، ورزشکاران، هنرمندان و ...) ذکر کردند. همچنین، اکبری تبار و اسکندری پور (۱۳۹۲: ۱۰) به نقل از مطالعات متعددی (کوهن و ویلس، ۱۹۸۵؛ دینر، سول، لوکاس و اسمیت، ۱۹۹۹؛ گو و گیرکین،

یافته‌های مطالعه چئونگ، چو و لی^۷ در سال ۲۰۱۱ میلادی در خصوص دلایل استفاده از شبکه اجتماعی فیس‌بوک حاکی از آن بود که حضور اجتماعی بیشترین تأثیر را در قصد استفاده از فیس‌بوک داشت؛ بنابراین دانشجویان از این رسانه بیشتر برای ارتباط استفاده می‌کردند که با تئوری حضور اجتماعی^۸ همسوئی داشت. اسپونسیل و گیتیمو^۹ در سال ۲۰۱۲ میلادی در یک پژوهش پیمایشی باهدف مطالعه استفاده از رسانه‌های اجتماعی (فیس‌بوک، توئیتر، مای اسپیس، لینکدین، ایمیل و غیره) در میان دانشجویان کارشناسی و تأثیر ارتباطی آن بر یکدیگر به این نتیجه رسیدند که تمامی پاسخگویان حداقل یک رسانه اجتماعی را استفاده کرده‌اند. اکثریت پاسخگویان (۸۸/۵ درصد) حساب فیس‌بوک و ۱۱/۵ درصد حساب توئیتر خود را روزآمد می‌کردند. ارتباط با خانواده و دوستان مهم‌ترین (۹۱/۷ درصد) دلیل استفاده از رسانه‌های اجتماعی بود. بین استفاده از رسانه اجتماعی و ارتباط با خانواده و دوستان همبستگی وجود داشت. عبدالرحیم^{۱۰} در سال ۲۰۱۳ میلادی در مطالعه پیمایشی خود باهدف بررسی استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی به این نتیجه رسید که دانشجویان از این شبکه‌ها بیشتر برای امور اجتماعی استفاده می‌کنند تا اهداف دانشگاهی. تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دختر و پسر در استفاده از شبکه‌های اجتماعی وجود نداشت. دانشجویان با گوشی هوشمند، بیشتر از دانشجویان با گوشی معمولی از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. از بین شبکه‌های اجتماعی، فیس‌بوک بیشترین استفاده را داشت. بین استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی و معدل دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. بیش از ۵۰ درصد دانشجویان در روز دو ساعت یا بیشتر صرف استفاده از شبکه اجتماعی می‌نمودند. سالک پی، حسینی و شکوری^{۱۱} در سال ۲۰۱۳ میلادی در بخش پیمایشی پژوهش خود به مطالعه نظر دانشجویان کارشناسی درباره شبکه اجتماعی فیس‌بوک پرداختند. یافته‌ها حاکی از آن بود که دانشجویان علاقه خیلی کمی به استفاده از ابزارهای سرگرمی در فیس‌بوک داشتند و ترجیح می‌دادند که امکاناتی چون صفحات خبری را استفاده کنند. در استفاده از فیس‌بوک توسط کاربران ایرانی، موانعی چون نبودن سرعت اینترنت و فیلترینگ موفق نبودند.

۱۹۷۷، میروسکی و راس، ۱۹۸۹) اظهار نمودند که افراد با حضور در شبکه‌های اجتماعی و استفاده از انواع گوناگون رسانه‌های اجتماعی از مزایای حضور در این اجتماعات مجازی نظیر حمایت اطرافیان، عواطف و احساسات برخوردار می‌شوند؛ نیز افراد اغلب جوانب زندگی واقعی خود را، که نیازمند حضور فیزیکی افراد در کنار یکدیگر نیست، در این اجتماعات مجازی می‌یابند. کاشانی و زارع (۱۳۹۱) باهدف مطالعه جمعیت شناختی کاربران شبکه مجازی فیس‌بوک در سه سطح جهانی، ایران و تهران به این نتیجه رسیدند که شبکه اجتماعی فیس‌بوک در سال ۲۰۱۰ با ۵۰۰ میلیون کاربر، یکی از پرتراфик‌ترین شبکه‌های اجتماعی مجازی است. علی‌رغم عدم وجود آمار رسمی از جمعیت کاربران ایرانی فیس‌بوک، ضریب نفوذ این سایت در تهران ۱۲/۳ درصد (۵/۲ درصد زنان و ۷/۱ درصد مردان) بود. پژوهش پیمایشی قوانولوقاجار (۱۳۹۰) (نقل‌شده در صراف زاده و علوی، ۱۳۹۲) باهدف مطالعه کارکردهای شبکه اجتماعی فیس‌بوک برای دانشجویان دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران نشان داد که حدود ۴۸ درصد دانشجویان روزانه بین یک دقیقه تا نیم ساعت از وقت خود را در فیس‌بوک می‌گذرانند. اکثریت دانشجویان بین یک تا ۵۰ دوست در شبکه اجتماعی داشتند.

اکبری تبار و هزارجریبی (۱۳۹۲) در یک مطالعه مروری به بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شیوه‌گذران اوقات فراغت جوانان و سبک زندگی آنان پرداختند. نتایج حاکی از تأثیرات زیاد و چندوجهی شبکه‌های اجتماعی مجازی بر زندگی جوانان، چگونگی گذران اوقات و تخصیص وقت آن‌ها بود. همچنین روش‌های جدید تعامل، ارتباط و شیوه‌های نوین زندگی تحت تأثیر حضور در فضای مجازی برای جوانان شکل گرفته است.

مطالعه انجام‌شده در سایت اندرسون آنالیتیکس (نقل‌شده در کاشانی و زارع، ۱۳۹۱) به تفاوت استفاده نسل‌ها و گروه‌های سنی مختلف از شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداخته است. گروه‌های سنی شامل نسل جنگ جهانی اول، نسل انفجار جمعیتی، نسل ایکس، نسل وای (نسل هزاره) و نسل زد (نسل اینترنت یا نسل شبکه) بودند. در مجموع دلایل اصلی کاربران پنج نسل در استفاده از شبکه‌های اجتماعی، تماس با دوستان، سرگرمی، تماس با خانواده، دعوت از سوی یک آشنا و تماس با همکلاسی‌ها بود.

7. Cheung, Chiu & Lee

8. Social presence theory

9. Sponcil & Gitimu

10. Abdelraheem

11. Saleck Pay, Hosseini & Shakouri

بود. پرسشنامه از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول حاوی اطلاعات جمعیت شناختی و آموزشی دانشجویان است. بخش دوم حاوی ۱۰ سؤال بود، که از چهار سؤال طیفی (پنج گزینه‌ای)، دو سؤال که حاوی فهرست ۱۴ شبکه و گزینه موارد دیگر و دو سؤال دانه‌ای مشخص (مثل تعداد دوستان در شبکه‌های اجتماعی) تشکیل شده بود. به‌منظور تأمین روایی صوری و محتوایی پرسشنامه از پیشنهاد‌های و نظرات همکاران هیئت‌علمی استفاده شد؛ همچنین پرسشنامه به‌صورت پایلوت^{۱۴} در میان تعدادی از دانشجویان جامعه مورد مطالعه تست شد. به‌منظور آزمون پایایی پرسشنامه از روش پایایی دونیمه کردن^{۱۵} با کمک نرم‌افزار اس پی اس اس استفاده شد. این روش از طریق تقسیم یک آزمون به دو بخش مساوی و بررسی ثبات نمرات به‌دست‌آمده از دونیمه آن به دست می‌آید (جانسون و کریستین، ۲۰۰۸). لندیس و کوچ^{۱۶} (۱۹۷۷) نقل شده در الیازو و همکاران^{۱۷} (۱۹۹۴)، ضریب آلفای ۰/۴۱ تا ۰/۶۰ را در حد متوسط ارزیابی نمودند. در این پژوهش ضریب پایایی دونیمه کردن آزمون ۰/۶۰۲ و در حد متوسط بود. جامعه مورد مطالعه تعداد ۴۵۲۴ دانشجوی کارشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان بود. نمونه مورد مطالعه ۳۹۳ نفر بود که با توجه به نمونه پیشنهادی کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) یعنی تعداد ۳۵۷ نفر برای جامعه ۵۰۰۰ نفری، قابل قبول است. روش نمونه‌گیری به‌صورت نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی بود که در آن چهار طبقه علوم انسانی (۵۲٪ برابر با ۱۹۸ پاسخگو)، فنی و مهندسی (۲۲٪ برابر با ۸۴ پاسخگو)، علوم (۱۹٪ برابر با ۷۲ پاسخگو)، و کشاورزی (۷٪ برابر با ۲۷ پاسخگو) وجود داشت. در این نوع نمونه‌گیری خرده نمونه‌ها نسبتی از جامعه مورد نظرشان هستند. توزیع پرسشنامه از اول اردیبهشت ۱۳۹۴ تا ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۴ به‌صورت حضوری و توسط پژوهشگر انجام شد. در این مطالعه میزان استفاده به ساعت به‌عنوان متغیر وابسته و معدل دانشجویان، حوزه تحصیلی، جنسیت، سال ورودی، تعداد دوستان در شبکه و نظر دانشجویان در خصوص اعتبار، روزآمدی و تهیه اطلاعات به‌عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند. به‌منظور تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (درصد، فراوانی و میانگین) در قالب جدول و نمودار استفاده شد. در سطح آمار استنباطی از آزمون‌های ناپارمتریک (به دلیل نرمال نبودن توزیع و مقیاس

اکی، اومیکو و اوده^{۱۲} در سال ۲۰۱۴ میلادی در یک مطالعه پیمایشی باهدف بررسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی در میان دانشجویان کارشناسی دانشگاه نوسوکا در نیجریه به این نتیجه رسیدند که تمامی دانشجویان از شبکه اجتماعی، غالباً برای تعامل با دوستان، ارتباط با همکلاسی‌ها به‌منظور مطالعه آنلاین و بحث درباره مسائل جدی ملی و تماشای فیلم استفاده می‌کنند. شبکه‌های فیس‌بوک، گوگل+، واتس آپ، توگو، یاهو و یوتیوب به ترتیب بیشترین کاربرد را داشتند.

حسین و همکارانش^{۱۳} در سال ۲۰۱۵ میلادی در پژوهش پیمایشی باهدف بررسی تأثیر شبکه اجتماعی (فیس‌بوک، تویتر، واتس آپ، اسکایپ، وایبر، ...) بر دانشجویان به این نتیجه رسیدند که اکثریت ۷۱ درصدی دانشجویان از فیس‌بوک استفاده کردند. اکثریت ۵۴ درصدی دانشجویان معتقد بودند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی عملکرد تحصیلی آن‌ها را بالا می‌برد. اغلب دانشجویان از این شبکه‌ها برای کسب اطلاعات استفاده می‌کردند. دانشجویان همچنین از این سایت برای اهداف اجتماعی و سیاسی استفاده می‌کردند. دانشجویان تحصیلات تکمیلی عموماً از این سایت‌ها برای سرگرمی استفاده می‌کردند. ممکن است دانشجویان تحصیلات تکمیلی به دلیل ضرورت استفاده از منابع معتبر در فعالیت‌های علمی خود، اطلاعات شبکه‌های اجتماعی برای آن‌ها جنبه سرگرمی دارد.

بررسی مطالعات داخلی و خارجی انجام شده در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین دانشجویان نشان می‌دهد که اغلب این مطالعات به شبکه‌های اجتماعی مورد استفاده، دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی و میزان استفاده از این شبکه‌ها اشاره داشتند. همچنین بیشتر مطالعات بر روی شبکه اجتماعی فیس‌بوک انجام شده بود. این مطالعه قصد دارد شبکه‌های اجتماعی رایج بین دانشجویان را در یک جامعه، مقطع زمانی و متغیرهایی متفاوت مورد مطالعه قرار دهد. تعدادی از شبکه‌های اجتماعی مورد مطالعه در این پژوهش، شبکه‌هایی هستند که در مطالعات پیشین مورد بررسی قرار نگرفته بودند.

روش

این مطالعه کمی از نوع کاربردی و به روش پیمایشی انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات یک پرسشنامه محقق ساخته

14. Pilot

15. Split-Half Reliability

16. Landis and Koch

17. Eliasziw, M., Young, S. L., Woodbury, M. G., & Fryday-Field, K

12. Eke, Omekwu & Odoh

13. Hussain & colleagues

متغیرها) استفاده شد. به منظور مطالعه رابطه همبستگی بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل (معدل دانشجویان، تعداد دوستان در شبکه اجتماعی و نظر دانشجویان در خصوص ویژگی‌هایی اطلاعات در شبکه اجتماعی) از آزمون اسپرمن استفاده شد. به منظور محاسبه تفاوت در میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین چهار سال ورودی (۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳) و چهار حوزه تحصیلی (علوم انسانی، علوم، فنی و مهندسی و کشاورزی) از آزمون کروسکال والیس استفاده شد. نیز به منظور مشخص نمودن تفاوت در میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین دانشجویان دختر و پسر از آزمون مان-ویتنی استفاده شد. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اس پی اس اس و ترسیم نمودارها از نرم‌افزار اکسل استفاده شد.

یافته‌ها

در این بخش ابتدا اطلاعات جمعیت شناختی پاسخگویان ذکر شده است و سپس به سؤال پژوهش و سؤالات فرعی آن (درصد استفاده دانشجویان، میانگین استفاده، داشتن اکانت در شبکه‌های اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی مرجع، دلایل استفاده از این شبکه‌ها، تعداد دوستان در شبکه‌های اجتماعی و میزان ملاقات حضوری آن‌ها، ویژگی‌های اطلاعات موجود شبکه‌های اجتماعی (اعتبار، روزآمدی و ارائه اطلاعات موردنیاز) و ابزارهای مورد استفاده در شبکه‌های اجتماعی) پرداخته شده است و در قسمت آخر فرضیه‌های پژوهش در متناسب با نوع داده‌ها مورد آزمون قرار گرفته است.

اطلاعات جمعیت شناختی پاسخگویان

جدول یک اطلاعات جمعیت شناختی پاسخگویان را نشان می‌دهد. با توجه به داده‌های جدول یک، اکثریت پاسخگویان (۷۷ درصد) خانم بودند؛ دانشجویان ورودی ۱۳۹۲ بیشترین پاسخگویان (۳۳/۸ درصد) بودند؛ اکثریت پاسخگویان (۵۰/۴ درصد) از دانشجویان حوزه علوم انسانی بودند. لازم به ذکر است که انتخاب نمونه از چهار حوزه تحصیلی به نسبت از جامعه مورد مطالعه انتخاب شده بود. میانگین سنی نمونه مورد مطالعه ۲۱ سال و میانگین معدل آن‌ها ۱۵/۵۷ بود.

استفاده از شبکه‌های اجتماعی

اکثریت پاسخگویان (۸۰/۲ درصد) از شبکه‌های اجتماعی استفاده کرده‌اند و فقط ۱۹/۸ درصد از این شبکه‌ها استفاده نکرده‌اند. دانشجویان به‌طور میانگین ۱۵/۸۳ ساعت در هفته را در شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانند. به عبارتی دانشجویان روزانه به‌طور میانگین دو ساعت و ۲۰ دقیقه از این

شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند.

داشتن حساب کاربری در شبکه‌های اجتماعی

فهرستی از رسانه‌های اجتماعی (گوگل +، تانگو، فیس‌بوک، لاین، وایبر، توئیتر، اووو، اسکایپ، اینستگرام، واتس آپ، بیتاک، تلگرام، کیک، بیس فون) رایج مورد استفاده به‌وسیله دانشجویان جامعه مورد مطالعه تهیه و از دانشجویان خواسته شد تا شبکه‌های اجتماعی که در آن عضو هستند را علامت بزنند. نمودار یک نظر پاسخگویان را در خصوص داشتن اکانت در این سایت‌ها نشان می‌دهد. اکثریت پاسخگویان (۲۵۳ برابر با ۷۹/۸ درصد) در شبکه اجتماعی وایبر اکانت داشتند. همچنین بیش از نیمی از پاسخگویان (۱۸۳ برابر با ۵۷/۷ درصد) در شبکه اجتماعی لاین اکانت داشتند. کمترین اکانت در دو شبکه اووو (۱۴ برابر با ۴/۴ درصد) و بیس فون (۱۰ برابر با ۳/۲ درصد) گزارش شده است. همچنین در پرسشنامه از پاسخگویان خواسته شد، در صورتی که غیر از موارد ذکر شده، در شبکه اجتماعی دیگری اکانت دارند، آن را ذکر نمایند؛ لذا پاسخگویان علاوه بر ۱۴ شبکه ذکر شده در نمودار، به داشتن اکانت در شبکه‌هایی چون کلوب، لینکداین، شبکه اشتراک کتاب، فانوس، تراکتور، یک برش از زندگی، دیده شو، کوکو، کاکائو تاک، هایک و فریم^{۱۸} اشاره کردند.

شبکه‌های اجتماعی مرجع

از پاسخگویان خواسته شد فهرست تهیه شده از ۱۴ شبکه اجتماعی و موارد دیگر را که معمولاً در هفته از آن استفاده می‌نمایند را علامت بزنند، نمودار دو، اطلاعات مربوط به این بخش را نشان می‌دهد. وایبر انتخاب اکثریت (۲۲۲ برابر با ۷۰/۳ درصد) پاسخگویان بود. کم ترجیح‌ترین رسانه‌ها، اووو (۳ نفر برابر با ۰/۳ درصد) و توئیتر (۳ نفر برابر با ۰/۹ درصد) بودند.

دلایل استفاده از شبکه اجتماعی

دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی در جدول دو نمایش داده شده است. اکثریت پاسخگویان (۷۱/۵ درصد) سرگرمی را دلیل استفاده از شبکه‌های اجتماعی ذکر کرده‌اند. دلایل دیگر به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: ارتباط با دوستان فعلی، ارتباط با دوستان قدیمی، آموزش، به اشتراک‌گذاری تصاویر، استفاده از تجربه دیگران و پیدا کردن دوستان جدید. با توجه به توزیع پرسشنامه به‌صورت حضوری توسط پژوهشگر و به منظور رفع کاستی عدم وجود سؤال باز برای این بخش در پرسشنامه، از پاسخگویان به‌صورت شفاهی درخواست شد تا

18. Coco, Kakaotalk, Hike, frim

دارند یادداشت نمایند؛ لذا پاسخگویان به دلایل دیگری چون خواندن خبر، نیاز شغلی (انتقال اطلاعات به مشتریان)، آگاهی از دنیای امروز و فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی اشاره کردند. لازم به ذکر است که پاسخگویان می‌توانستند بیش از یک گزینه انتخاب نمایند.

تعداد دوستان در شبکه اجتماعی و میزان ملاقات حضوری با آنها

از دانشجویان خواسته شد تعداد دوستانشان را در شبکه‌های اجتماعی به عدد ذکر نمایند. یافته‌ها حاکی از آن بود که میانگین تعداد دوستان دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی ۱۱۱/۵۶ نفر است. همچنین از دانشجویان خواسته شد که میزان ملاقات حضوری‌شان را با دوستان شبکه اجتماعی ذکر کنند، جدول سه میزان ملاقات حضوری با دوستان شبکه اجتماعی را بر اساس پنج گزینه نشان می‌دهد. اکثریت ۳۴/۴ درصدی پاسخگویان با اغلب کسانی که در شبکه‌های اجتماعی ارتباط دوستی دارند، به صورت حضوری نیز همدیگر را ملاقات می‌کنند. ۲۷/۴ درصد از پاسخگویان با تعداد کمی از دوستان مجازی ملاقات حضوری دارند. ۱۹/۱ درصد پاسخگویان با همه دوستان شبکه‌های اجتماعی ملاقات حضوری دارند. ۱۳/۴ درصد پاسخگویان نیز با نصف دوستان شبکه‌ای ملاقات حضوری دارند. فقط ۶/۱ درصد از

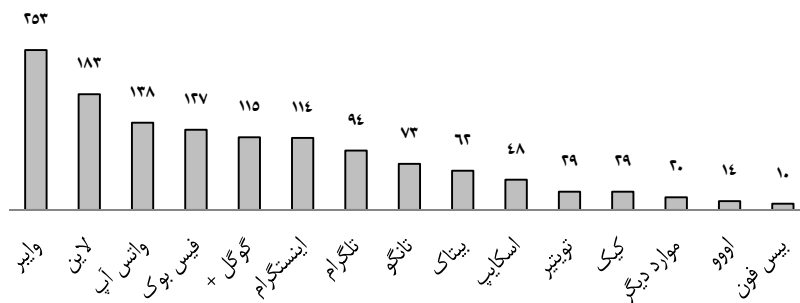
جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی پاسخگویان.

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۳۰.۲
	مرد	۶۹.۸
ورودی	جمع	۳۹۲
	۱۳۹۰	۶۳
	۱۳۹۱	۱۰۷
	۱۳۹۲	۱۳۲
	۱۳۹۳	۸۹
حوزه تحصیلی	جمع	۳۹۱
	علوم انسانی	۱۹۸
	علوم پایه	۸۰
	فنی و مهندسی	۸۴
	کشاورزی	۳۱
جمع	۳۹۳	۱۰۰

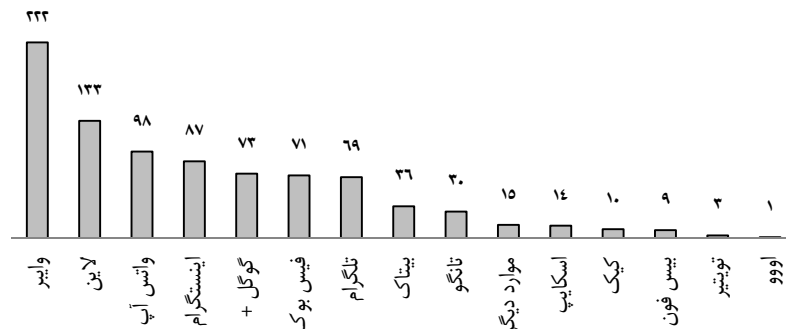
جدول ۲. دلایل استفاده از شبکه اجتماعی.

رتبه	متغیر	فراوانی	درصد
۱	سرگرمی	۲۲۶	۷۱/۵
۲	ارتباط با دوستان فعلی	۱۸۶	۵۸/۹
۳	ارتباط با دوستان قدیم	۱۷۲	۵۴/۴
۴	آموزش	۱۰۸	۳۴/۲
۵	به اشتراک‌گذاری تصاویر	۹۳	۲۹/۴
۶	استفاده از تجربه دیگران	۷۳	۲۳/۱
۷	پیدا کردن دوستان جدید	۴۵	۱۴/۲

هر دلیل دیگری که برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی

نمودار ۱. داشتن اکانت در شبکه‌های اجتماعی.

نمودار ۲. شبکه‌های اجتماعی ترجیحی در هفته.

جدول ۳. ملاقات حضوری با دوستان شبکه اجتماعی.

متغیر	فراوانی	درصد
اغلب آن‌ها	۱۰۸	۳۴/۴
تعداد کمی از آن‌ها	۸۵	۲۷/۴
همه آن‌ها	۶۰	۱۹/۱
نصف آن‌ها	۴۲	۱۳/۴
هیچ کدام از آن‌ها	۱۹	۶/۱

جدول ۴. اعتبار، روزآمدی و ارائه اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی.

متغیر	میانگین
ارائه اطلاعات موردنیاز	۲/۱۳
اطلاعات معتبر	۱/۹۳
روزآمدی اطلاعات	۲/۲۷
مجموع	۲/۱۰

جدول ۵. ابزارهای استفاده در شبکه‌های اجتماعی.

رتبه	نوع ابزار	فراوانی	درصد
۱	تلفن همراه	۲۴۳	۷۹/۷
۲	لب تاب	۹۷	۳۱/۷
۳	رایانه شخصی	۵۱	۱۶/۶
۴	تبلت	۳۵	۱۱/۴
۵	فیلتر (تلفن هوشمند بیش از ۵ اینچ و بیشتر)	۲۰	۶/۶

دوستان در این شبکه‌ها همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یعنی با افزایش میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی، تعداد دوستان نیز در این شبکه‌ها افزایش می‌یابد و بالعکس. با اطمینان ۹۹ درصد بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ویژگی‌های اطلاعاتی این شبکه‌ها (اطلاعات معتبر، روزآمد و موردنیاز) همبستگی مثبت و معنی‌دار وجود دارد. به عبارتی با افزایش استفاده از این شبکه‌ها، پذیرش ویژگی‌های ذکرشده افزایش می‌یابد.

تفاوت بین میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر اساس سال ورودی و حوزه تحصیلی پاسخگویان

تفاوت بین میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی برحسب سال ورودی و حوزه تحصیلی دانشجویان با استفاده از آزمون کروسکال والیس (آزمون ناپارامتریک معادل تحلیل واریانس) محاسبه شد. نرم‌افزار اس پی اس دو خروجی برای آزمون کروسکال والیس ارائه می‌دهد. جدول هفت خروجی‌های اول اس پی اس است که مجموع استفاده

پاسخگویان در شبکه‌های اجتماعی دوستانی داشتند که با آنها ملاقات حضوری نداشتند. پاسخگویان مجاز به انتخاب یک گزینه بودند.

ویژگی‌های اطلاعات موجود شبکه‌های اجتماعی (اعتبار، روزآمدی و ارائه اطلاعات موردنیاز)

از دانشجویان خواسته شد که به سه سؤال در خصوص ارائه اطلاعات موردنیاز، اعتبار و روزآمدی اطلاعات شبکه‌های اجتماعی با گزینه‌های خیلی زیاد (۴)، زیاد (۳)، تا حدودی (۲)، کم (۱) و به هیچ وجه (۰) پاسخ دهند؛ این اطلاعات در جدول چهار آمده است. میانگین فرضی هر سؤال (۲) است؛ بنابراین با توجه به میانگین ۲/۲۷، پاسخگویان معتقد هستند که می‌توانند تا حدود زیادی اطلاعات روزآمدی در زمینه‌های مختلف کسب نمایند. آن‌ها همچنین معتقد هستند که شبکه‌های اجتماعی تا حدودی (۲/۱۳) اطلاعات موردنیازشان را در موضوعات موردعلاقه ارائه می‌دهد. میانگین پاسخ دانشجویان (۱/۹۳) به ارائه اطلاعات معتبر در زمینه‌های مختلف در شبکه‌های اجتماعی کمتر از میانگین فرضی (۲) است؛ لذا اطلاعات موجود در شبکه‌های اجتماعی برای اکثریت پاسخگویان معتبر نیستند. پاسخگویان مجاز به انتخاب یک گزینه بودند.

ابزارهای مورد استفاده در شبکه‌های اجتماعی

از دانشجویان خواسته شد تا ابزارهای مورد استفاده در شبکه‌های اجتماعی را از بین پنج گزینه ذکرشده مشخص نمایند. جدول پنج، داده‌های مربوط به این سؤال را نشان می‌دهد. پاسخگویان می‌توانستند بیش از یک گزینه را انتخاب نمایند. اکثریت ۷۹/۷ درصدی پاسخگویان از تلفن همراه در شبکه‌های اجتماعی استفاده کردند. لب تاب، رایانه شخصی، تبلت و فیلتر به ترتیب با ۳۱/۷ درصد، ۱۶/۶ درصد، ۱۱/۴ درصد و ۶/۶ درصد دیگر ابزارهای مورد استفاده در شبکه‌های اجتماعی بودند.

رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و متغیرهای معدل، تعداد دوستان و ویژگی‌های اطلاعات

بر اساس نتایج آزمون اسپیرمن با اطمینان ۹۹ درصد بین ساعات استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل دانشجویان همبستگی منفی و معنی‌داری وجود دارد. به عبارت دیگر با افزایش معدل دانشجویان میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی کاهش می‌یابد و با کاهش معدل دانشجویان میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی افزایش می‌یابد. نیز با اطمینان ۹۹ درصد بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و تعداد

جدول ۶ همبستگی اسپیرمن بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و متغیرهای پژوهش.

میزان استفاده	میزان استفاده	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری	میزان استفاده	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری	میزان استفاده	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
میزان استفاده	۱/۰۰۰	-۰/۰۰۵	۰/۰۷۰	۰/۰۶۵	-۰/۲۷۴**	۰/۴۲۰**	۰/۲۴۸**	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
معدل	۰	۰/۹۳۲	۰/۲۲۲	۰/۲۵۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
تعداد دوستان	-۰/۲۷۴**	-۰/۱۲۷*	۰/۰۷۷	-۰/۲۴۳**	۱/۰۰۰	-۰/۱۶۹**	-۰/۰۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
ویژگی اطلاعات	۰/۲۴۸**	۰/۱۲۷*	۰/۰۷۷	-۰/۲۴۳**	۱/۰۰۰	-۰/۱۶۹**	-۰/۰۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	۰/۰۰۰	۰/۳۲۷**	-۰/۰۰۲	-۰/۲۶۹**	۱/۰۰۰	-۰/۱۶۹**	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۷۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	۰/۲۴۸**	-۰/۰۱۸	۰/۱۰۴	۰/۰۱۰	-۰/۰۲۸	-۰/۰۲۸	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	۰/۰۰۰	۰/۷۵۶	۰/۰۶۵	۰/۸۵۳	۰/۶۴۵	۰/۶۴۵	۰/۰۴۵	۰/۰۴۵	۰/۰۴۵

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است (دو دامنه)
* همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار است (دو دامنه)

داده‌های جدول هشت، خروجی دوم اس پی اس را برای آزمون کروسکال والیس بر اساس سال ورودی و حوزه تحصیلی، نشان می‌دهد. یافته‌ها حاکی از عدم وجود تفاوت معنی‌داری در میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین دانشجویان چهار ورودی ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ است. اما داده‌های جدول مذکور تفاوت معنی‌داری در میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین دانشجویان چهار حوزه تحصیلی علوم انسانی، علوم، فنی و مهندسی و کشاورزی را نشان می‌دهد.

تفاوت بین میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر اساس جنسیت پاسخگویان

به منظور مشخص نمودن میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دو گروه دانشجویان دختر و پسر از آزمون مان-ویتنی استفاده شد، خروجی این آزمون در جدول‌های نه و ده نشان داده شده است. مان-ویتنی معادل ناپارامتریک

آزمون تی مستقل است که به دلیل نرمال نبودن داده‌ها از آن استفاده شد. جدول نه، خروجی اول اس پی اس را برای آزمون مان-ویتنی نشان می‌دهد. داده‌های گمشده به صورت لیستی حذف شدند.

جدول ده، خروجی دوم اس پی اس را برای آزمون مان-ویتنی نشان می‌دهد. علی‌رغم وجود تفاوت در میانگین استفاده در بین دانشجویان دختر و پسر، داده‌های جدول حاکی از آن است که این تفاوت معنی‌دار نیست.

را بر اساس متغیرهای سال و حوزه تحصیلی نشان می‌دهد. اگرچه متوسط استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر اساس سال ورودی تا حدود کمی متفاوت است، اما شدت تفاوت در متوسط استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر اساس حوزه تحصیلی بیشتر است. میانگین استفاده دانشجویان حوزه کشاورزی بیشتر از سه حوزه دیگر است. در خصوص جدول زیر لازم به ذکر است که مجموع پاسخگویان در انجام آزمون کروسکال والیس برای سال ورودی ۳۰۷ و برای حوزه تحصیلی ۳۰۹ نفر بود و داده‌های گمشده^{۱۹} به صورت لیستی^{۲۰} حذف شدند. همچنین ستون آخر جدول که گزارش میانگین استفاده است به جدول خروجی اس پی اس اضافه شده است.

جدول ۷. میانگین استفاده از شبکه بر اساس سال ورودی و حوزه تحصیلی.

سال ورودی	مجموع استفاده	تعداد پاسخگویان	سال ورودی / حوزه تحصیلی	میانگین استفاده
۱۳۹۰	۱۴۷/۶۹	۵۳	سال ورودی	۲/۷۸
۱۳۹۱	۱۴۶/۳۲	۷۹	سال ورودی	۱/۸۵
۱۳۹۲	۱۵۷/۱۹	۱۰۶	سال ورودی	۱/۴۸
۱۳۹۳	۱۶۲/۷۳	۶۹	سال ورودی	۲/۳۶
علوم	۱۵۰/۴۰	۱۴۵	حوزه تحصیلی	۱/۰۳
انسانی			حوزه تحصیلی	
علوم	۱۴۰/۵۷	۶۰	حوزه تحصیلی	۲/۳۴
فنی و مهندسی	۱۸۰/۳۷	۸۲	حوزه تحصیلی	۲/۱۹
کشاورزی	۱۳۰/۱۶	۲۲	حوزه تحصیلی	۵/۹۲

جدول ۸. نتیجه آزمون کروسکال والیس برای سال ورودی و حوزه تحصیلی.

میزان استفاده از شبکه		میزان استفاده از شبکه	
۱/۶۷۱	آماره آزمون مجذور کای	۱۰/۳۰۷	آماره آزمون مجذور کای
۳	درجه آزادی	۳	درجه آزادی
۰/۶۴۳	سطح معنی‌داری	۰/۰۱۶	سطح معنی‌داری
الف. آزمون کروسکال والیس ب. متغیر گروه: سال ورودی		الف. آزمون کروسکال والیس ب. متغیر گروه: حوزه تحصیلی	

جدول ۹. میانگین استفاده از شبکه بر اساس جنسیت.				
جنسیت	تعداد پاسخگویان	مجموع استفاده	میانگین استفاده	
زن	۲۳۰	۱۵۴/۷۵	۰/۶۷۲	میزان استفاده از شبکه اجتماعی
مرد	۷۸	۱۵۳/۷۶	۱/۹۷	
جمع		۳۰۸		

بحث و نتیجه‌گیری

ساعت از وقت خود را در فیس‌بوک می‌گذرانند. یافته‌های جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۲) حاکی از آن بود که ۳۷/۸ درصد پاسخگویان عضو شبکه‌های اجتماعی بودند و میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی ۵۰ دقیقه در روز بود. یافته‌های صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) نشان داد که فقط ۲۵ درصد دانشجویان بین یک تا سه ساعت در شبانه‌روز از شبکه‌های اجتماعی استفاده کرده‌اند. در مطالعه حاضر فقط یک‌پنجم (۱۹/۸ درصد) دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی استفاده نمی‌کردند. البته دلیل عدم استفاده از شبکه‌های اجتماعی پرسیده نشده بود و دانشجویانی که از این شبکه‌ها استفاده نمی‌کردند می‌بایست فقط اطلاعات جمعیت‌شناختی و آموزشی خود را در پرسشنامه تکمیل می‌نمودند. یافته‌های صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) نشان داد که ۳۵ درصد پاسخگویان عضو هیچ شبکه اجتماعی نبودند. مقایسه یافته‌های این پژوهش و پژوهش‌های پیشین حاکی از آن است که پاسخگویان مطالعه حاضر ساعات بیشتری را در شبکه‌های اجتماعی گذرانده‌اند؛ همچنین درصد بیشتری از دانشجویان به استفاده از این شبکه‌ها گرایش داشتند. ممکن است موقعیت جغرافیایی دانشگاه که دور از شهر تبریز و امکانات شهری (۳۵ کیلومتری) قرار دارد و همچنین وجود اینترنت در دانشگاه، استفاده از شبکه‌های اجتماعی را به یک رسانه برای گذاران اوقات فراغت، سرگرمی و ارتباط تبدیل کرده باشد. به‌علاوه گذشت زمان و امکانات گوشی‌های هوشمند نیز می‌توانند در افزایش روزافزون تعداد کاربران و میزان استفاده از شبکه اجتماعی مؤثر باشند. اکثریت دانشجویان در شبکه اجتماعی وایبر اکانت داشتند. لاین، واتس‌آپ، فیس‌بوک، گوگل+ و اینستگرام از نظر داشتن اکانت به ترتیب در رتبه‌های بعدی بودند. همچنین

این مطالعه کاربرد شبکه‌های اجتماعی را در میان دانشجویان کارشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان مورد مطالعه قرار داد. استفاده از شبکه‌های اجتماعی به دلیل هزینه کم، راحتی استفاده، رفع محدودیت زمان و مکان، ارتباط صوتی، تصویری و نوشتاری، اشتراک و دریافت منابع (متن، صوت، تصویر و فیلم)، تشکیل گروه‌های مختلف، بازی‌های آنلاین، خریدوفروش آنلاین، انجام فعالیت‌های اجتماعی و عام‌المنفعه مشارکتی، شرکت در نظرسنجی‌های آنلاین، ارتباط با خانواده و دوستان و همچنین ارتباط با کسانی که امکان ارتباط با آن‌ها در دنیای واقعی مقدور نیست، آموزش و یادگیری، و غیره در سطح جهانی و خصوصاً در میان نسل جوان جذابیت فراوانی یافته است؛ به‌نحوی که افراد روزانه ساعات زیادی را در شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانند. با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که اکثریت دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان نیز از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. دانشجویان روزانه تقریباً ۱۴۰ دقیقه از وقت خود را در شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانند. بر اساس مطالعه قوانو قاجار (۱۳۹۰) (نقل شده در صراف زاده و علوی ۱۳۹۲) حدود ۴۸ درصد دانشجویان روزانه بین یک دقیقه تا نیم

جدول ۱۰. نتیجه آزمون مان-ویتنی برای جنسیت.

میزان استفاده از شبکه	
۸۹۱۲/۰۰۰	مان ویتنی ^۱
۱۱۹۹۳/۰۰۰	ویلکسون ^۲
-۰/۰۸۶	نمره استاندارد (Z)
۰/۹۳۲	سطح معنی‌داری ^۳

الف. متغیر گروه: جنسیت

1. Mann-Whitney U, 2. Wilcoxon W, 3. Asymp. Sig. (2-tailed)

در خود اظهاری تأثیر نامطلوب استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی تأیید نکردند، اما مطالعه رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل دانشجویان این مسئله را تأیید می‌کند.

با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویانی که میزان استفاده آن‌ها از شبکه‌های اجتماعی زیاد است، دوستان بیشتری در این شبکه‌ها دارند. دانشجویانی که دوستان بیشتری در شبکه‌های اجتماعی دارند، زمان بیشتری را در این شبکه‌ها صرف می‌کنند. دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی اغلب با افرادی در تعامل و ارتباط هستند که با آن‌ها ملاقات حضوری نیز دارند. دانشجویان محدودی به تعامل با افرادی که با آن‌ها ملاقات حضوری نداشته‌اند می‌پردازند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی اغلب برای تعامل و ارتباط با دوستان و نزدیکان استفاده می‌کنند. با توجه به یافته‌ها دانشجویان به‌طور میانگین ۱۱۱/۵۶ دوست در شبکه اجتماعی داشتند؛ درحالی‌که در یافته‌های صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) فقط ۱۴ درصد بیش از ۱۰۰ دوست داشتند. نیز بر اساس مطالعه قوانولوقاچار (۱۳۹۰) (نقل شده در صراف زاده و علوی ۱۳۹۲) اکثریت دانشجویان بین یک تا ۵۰ دوست در شبکه اجتماعی داشتند. احتمالاً وجود انواع گوناگون شبکه‌ها، گذشت زمان، افزایش امکانات و راحتی استفاده از شبکه‌های اجتماعی در افزایش تعداد دوستان در شبکه‌های اجتماعی مؤثر بوده است. این دوستی‌های آنلاین غالباً در قالب لایک کردن^{۲۱} و فالو^{۲۲} کردن دیده می‌شود.

امروز باوجود شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه، دیگر نیازی به داشتن سیستم رایانه و اینترنت پرسرعت نیست. یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که اکثریت دانشجویان از تلفن همراه در شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. یافته‌های عبدالرحیم در سال ۲۰۱۳ میلادی نشان داد که دانشجویان با گوشی هوشمند، بیشتر از دانشجویان با گوشی معمولی از شبکه‌های اجتماعی استفاده کردند. به نظر می‌رسد وجود شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه نیز در افزایش استفاده از این شبکه‌ها مؤثر باشد.

با توجه به نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن، دانشجویانی که ساعات بیشتری از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند معتقدند که شبکه‌های اجتماعی اطلاعات معتبر، روزآمد و موردنیاز آن‌ها را ارائه می‌کند. اما دانشجویان به‌طور کلی تا حدودی به این ویژگی‌های شبکه معتقد هستند، شاید به

وایبر، ارجح‌ترین شبکه اجتماعی در بین دانشجویان بود. لاین، واتس‌آپ، اینستگرام، گوگل+ و فیس‌بوک در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. بر اساس یافته‌های صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) گوگل+ و فیس‌بوک بیشترین اعضاء را داشتند. دلیل این اختلاف می‌تواند محدودیت مقطعی دسترسی به بعضی از این سایت‌ها باشد. نیز در هر دوره‌ای شبکه‌های اجتماعی با ایجاد جذابیت‌های بیشتر، کاربران را به سمت خود می‌کشاند.

کاربران بانگیزه‌ها و اهداف گوناگونی از این رسانه‌ها و نرم‌افزارها استفاده می‌کنند. درواقع یکی از عوامل محبوبیت رسانه‌های اجتماعی این است که به طیف وسیعی از خواسته‌ها، اهداف و انگیزه‌های افراد و گروه‌ها پاسخ می‌دهد و به آن‌ها امکان تعامل و تبادل اطلاعات می‌دهد. با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که مهم‌ترین دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی در این مطالعه به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از سرگرمی، ارتباط با دوستان جدید، ارتباط با دوستان قدیم، آموزش، به اشتراک‌گذاری تصاویر، استفاده از تجربه دیگران و پیدا کردن دوستان جدید. جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۲) نیز که دلایل مشابهی را مورد مطالعه قرار داده بودند، مهم‌ترین دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی راه، ارتباط با دوستان قدیمی، ارتباط با دوستان کنونی، سرگرمی، پیدا کردن دوستان جدید، استفاده از تجربه دیگران، آموزش و به اشتراک‌گذاری تصاویر ذکر کردند. با توجه به یافته‌های مطالعه حاضر، ارتباط دومین دلیل استفاده از شبکه‌ها بود که با یافته‌های مطالعه چئونگ، چپو و لی (۲۰۱۱) در خصوص استفاده از فیس‌بوک به‌منظور ارتباط، همسوئی دارد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، آموزش چهارمین دلیل مهم استفاده از شبکه اجتماعی بود درحالی‌که در مطالعه جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۲) ششمین دلیل استفاده بود. به نظر می‌رسد دانشجویان باگذشت زمان به استفاده آموزشی از شبکه‌های اجتماعی نیز گرایش یافته‌اند.

با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان با معدل بالاتر در مقایسه با دانشجویان با معدل پایین‌تر، کمتر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعه خود به نتایج مشابهی رسیدند. این در حالی است که حسین و همکارانش در سال ۲۰۱۵ میلادی به این نتیجه رسیدند که اکثریت ۵۴ درصدی دانشجویان اظهار نمودند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی عملکرد تحصیلی آن‌ها را بالا می‌برد و فقط هشت درصد آن‌ها معتقد بودند که استفاده از این شبکه‌ها عملکرد تحصیلی آن‌ها را کاهش می‌دهد. اگرچه اکثریت دانشجویان

21. Like

22. Follow

شبکه های اجتماعی را در میان دانشجویان حوزه کشاورزی مورد مطالعه قرار گیرد. با توجه به اینکه مطالعه حاضر و چند مطالعه انجام شده در خصوص استفاده از شبکه های اجتماعی میان دانشجویان از نوع مطالعات کمی بوده و بخشی از واقعیات این حوزه را منعکس نموده اند، لذا پیشنهاد می شود مطالعات کمی و کیفی جامع تر و عمیق تر در این موضوع در دوره های زمانی مختلف و بین گروه های مختلف انجام شود.

منابع

منابع فارسی

اکبری تبار، علی اکبر؛ اسکندری پور، ابراهیم (۱۳۹۲). رسانه های اجتماعی و شبکه های مجازی. تهران: مرز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه های دیجیتال.

اکبری تبار، علی اکبر؛ هزارجریبی، جعفر (۱۳۹۲). مطالعه ای در باب تأثیرات شبکه های اجتماعی مجازی بر سبک زندگی و اوقات فراغت جوانان. بازیابی شده در ۱۶ خرداد ۱۳۹۴ از

<http://www.onlinesna.com/wp-content/uploads/social-networks-youth-akbaritabar@gmail.com-2-97-2003.pdf>

جانسون، برک؛ کریستین، لری (۲۰۰۸). روش های پژوهش در علوم تربیتی: کمی، کیفی و آمیخته. (علی اکبر خسروآبادی، کامبیز پوشنه، محرم آقازاده (۱۳۹۱)، مترجمان). تهران: آیتز.

جوادی نیا، علیرضا؛ عرفانیان، مرتضی؛ عابدینی، محمدرضا؛ بیجاری، بیتا (۱۳۹۱). تأثیر استفاده از شبکه های مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۲ (۸)، ۵۹۹-۶۰۶.

جوادی نیا، علیرضا؛ عرفانیان، مرتضی؛ عابدینی، محمدرضا؛ عسکری، مجید؛ عباسی، علی؛ بیجاری، بیتا (۱۳۹۲). الگوی استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. فصلنامه علمی و پژوهشی طب و تزکیه. ۲۲ (۲)، ۳۹-۴۴.

ساروخانی، باقر؛ توسلی، غلام عباس؛ سید عربی نژاد، عزیزه (۱۳۸۷). پژوهش نامه علوم اجتماعی. ۱۲ (۱)، ۱۳۱-۱۵۲.

صراف زاده، مریم؛ علوی، سهیلا (۱۳۹۲). جایگاه شبکه های اجتماعی آنلاین در میان دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی. تعامل انسان و اطلاعات. ۱ (۱)، ۴۴-۵۶.

کاشانی، مجید؛ زارع، سمیه (۱۳۹۱). مطالعه ای جمعیت شناختی شبکه های اجتماعی مجازی با تأکید بر کاربران فیس بوک در ایران. علوم اجتماعی. شماره ۵۶، ۷۸-۸۴.

مصریان، علی (۱۳۹۴). ارتباطات، قاره ششم و هنرهای دیجیتال؛ دنیای امروز؛ هر شخص یک رسانه. روزنامه عصر ایران، ۲۷ اردیبهشت، صفحه نخست اجتماعی. بازیابی شده در ۶ تیر ۱۳۹۴ از،

<http://www.asriran.com/fa/news/396268/>

همین دلیل باشد که اغلب دانشجویان از شبکه های اجتماعی به منظور سرگرمی و ارتباط با دوستان استفاده می نمایند. اکثریت دانشجویان اعتماد کمی به اطلاعات موجود در شبکه های اجتماعی داشتند که با یافته های صراف زاده و علوی (۱۳۹۲) که ۳۶ درصد پاسخگویان اعتماد خیلی کمی به اطلاعات منتشر شده در این شبکه ها داشتند، همسو است. یافته های آزمون مان-ویتی حاکی از آن بود که علی رغم وجود تفاوت در میانگین استفاده از شبکه های اجتماعی بین دانشجویان دختر و پسر، این تفاوت معنی دار نبود. این نتایج با یافته های عبدالرحیم در سال ۲۰۱۳ میلادی همسو است. در حالی که در مطالعه کاشانی و زارع (۱۳۹۱) کاربران مرد شبکه اجتماعی فیس بوک بیشتر از کاربران زن بودند. نیز جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۲) عضویت بیشتر دانشجویان پسر را در شبکه های اجتماعی گزارش دادند. شاید گسترش اینترنت در میان خانواده های ایرانی در استفاده برابر از این رسانه توسط زنان و مردان مؤثر بوده است. با توجه به یافته های آزمون کروسکال والیس تفاوت معنی داری در میانگین استفاده از شبکه های اجتماعی برای دانشجویان سال های اول، دوم، سوم و چهارم وجود نداشت. در حالی که بر اساس آزمون کروسکال والیس تفاوت معنی داری در میانگین استفاده از شبکه های اجتماعی بین چهار حوزه تحصیلی مورد مطالعه وجود داشت؛ با توجه به این یافته میانگین استفاده دانشجویان حوزه کشاورزی از شبکه های اجتماعی بیشتر بود.

کاربردهای متنوع و هزینه پایین استفاده از شبکه های اجتماعی باعث گرایش بیشتر اقدشار جامعه و از جمله دانشجویان و جوانان به این رسانه شده است؛ با توجه به اینکه مدیریت و کنترل اکثر این شبکه های اجتماعی مرجع در اختیار کشورهای دیگر است؛ لذا، ضرورت توجه به حضور در عرصه شبکه های اجتماعی قاره ششم در جایگاه مدیریت و کنترل ضروری به نظر می رسد؛ لذا، پیشنهاد می شود برنامه ریزی و اقدامات لازم در خصوص ایجاد شبکه اجتماعی بین المللی (که امکانات و جذابیت های مشابه با شبکه های مرجع و پراستفاده بین المللی خارجی را داشته باشند) توسط مراجع ذیصلاح مورد توجه قرار گیرد. همچنین با توجه به یافته ها پیشنهاد می شود دانشگاه ها سمینارهایی در جهت معرفی جنبه های مثبت و منفی شبکه های اجتماعی برگزار نمایند و نتایج حاصل از مطالعاتی که به کاربردهای مثبت و تأثیرات منفی این شبکه ها پرداخته اند را برای دانشجویان تشریح نمایند. با توجه به یافته ها پیشنهاد می شود کاربرد

measurements as an example. *Physical therapy*, 74(8), 777-788.

- Hamid, S.; Waycott, J.; Chang, S.; & Kurnia, S. (2011). Appropriating Online Social Networking (OSN) Activities for Higher Education: Two Malaysian Cases. *Changing Demands, Changing Directions. Proceedings ascilite Hobart*, 526-538. Retrieved 2015, June 6, from http://www.researchgate.net/profile/Sherah_Kurnia/publication/267297931_Appropriating_Online_Social_Networking_%28OSN%29_Activities_for_Higher_Education_Two_Malaysian_Cases/links/545abfab0cf2c16efbbbc531.pdf
- Hussain, A.; Ahmad, N.; Shafique, M. N. & Raza, M. A. (2015). Impact of social networking applications/websites on students in dera ghazi khan city Pakistan. *Singaporean Journal of Business Economics, And Management Studies*, 3(8), 1-8.
- Kadushin, C. (2004). *Introduction to social network theory*. Boston, MA. Retrieved 2015, July 6, from <http://melander335.wdfiles.com/local--files/reading-history/kadushin.pdf>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Saleck Pay, B.; Hosseini, S. H. & Shakouri, H. (2013). Why do Students use Virtual Social Networks in Iran: a System Approach. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 11(1), 108-122.
- Sponcil, M. & Gitimu, P. (2012). Use of social media by college students: Relationship to communication and self-concept. *Journal of Technology Research*, 4, 16-28.

منابع لاتین

- Abdelraheem, A.Y. (2013). University students' Use of Social Networks Site and their Relation with some variables. *WEI International Academic Conference Proceedings*. Turkey, Antalya. January 14-16. Retrieved 2015, June 6, from <http://www.westeastinstitute.com/wp-content/uploads/2013/02/ANT13-240-Ahmed-Yousif-Abdelraheem-Full-Paper.pdf>
- Baruah, T. D. (2012). Effectiveness of Social Media as a tool of communication and its potential for technology enabled connections: A micro-level study. *International Journal of Scientific and Research Publications*. 2(5), 1-10.
- Cheung, C. M.; Chiu, P.Y. & Lee, M.K. (2011). Online social networks: Why do students use Facebook? *Computers in Human Behavior*. 27(4), 1337-1343.
- Dasgupta, D. & Dasgupta, R. (2009). "Social Networks using Web 2.0." Retrieved 2015, June 27, from <http://www.ibm.com/developerworks/library/ws-socialcollab/ws-socialcollab-pdf.pdf>
- Eke Miss, H. N.; Obiora, C. & Odoh Miss, J. N. (2014). The Use of Social Networking Sites among the Undergraduate Students of University of Nigeria, Nsukka. *Library Philosophy and practice (ejournal)*. paper 1195. Retrieved 2015, June 6, from <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1195>
- Eliasziw, M.; Young, S. L.; Woodbury, M. G. & Fryday-Field, K. (1994). Statistical methodology for the concurrent assessment of inter-rater and inter-rater reliability: using goniometric

Use of Social Networks by University Students

Leila Khalili, Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran. (corresponding author) l.khalili@azaruniv.edu

Abstract

Background and Aim: University students due to having better media literacy are among the groups that use social networks more. Aim of this research was to study the use of social networks by university students based on demographic and educational variables.

Method: This quantitative applied research utilized survey design. Data collection instrument was a questionnaire developed by the investigator. Validity of questionnaire was evaluated by expert colleagues and samples of respondents. Reliability of tool was tested by Split Half reliability. Population of the study was 4524 undergraduate students of Azarbaijan Shahid Madani University. The sample size was 393 students. Descriptive statistics (percent, frequency and mean) and inferential nonparametric statistics (Spearman, Mann-Whitney and Kruskal Wallis) was used in order to analysis data. SPSS17 was used to analysis the data and Excel was used to draw the charts.

Results: Majority of the students used social networks. Viber and Line was the most preferred social networks. Daily average use of social networks was 140 minutes. The most important reason of using social networks was fun. Friends of respondents in social networks were mostly the face to face visited individuals. Hand-phone was the important medium used in social networks. According to the majority of students validity of information in social networks was not valid. There was significant correlation between proportion of social network use and Grade Point Average (GPA), number of friends in social networks and features of information in social networks. There was significant difference in use of social networks between students of four studied domains.

Conclusion: Usage of social networks is usual among university students. Students almost used social networks as a medium for fun and communication. The students with higher GPA used social networks fewer.

Keywords: Azarbaijan Shahid Madani University, Social Networks, Social media, University Students